

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní JUDr. Zorou Šmolkovou ve věci

žalobce: P. H

proti
žalovanému: Ministerstvo práce a sociálních věcí
sídlem Na Poříčním právu 376/1, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 5. 2024 č. j. MPSV-2024/105151-923, ve věci
příspěvku na péči,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 2. 5. 2024 č. j. MPSV-2024/105151-923 **se zrušuje** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků řízení **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Žalobní námitky:

1. Žalobce se žalobou došlou zdejšímu soudu dne 3. 7. 2024 domáhal zrušení shora uvedeného rozhodnutí, kterým žalovaný zamítl jeho odvolání a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky (dále jen „úřad práce“) ze dne 3. 1. 2024, zamítající jeho návrh na změnu výše příspěvku na péči. Podle žalovaného i úřadu práce byl žalovaný z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu neschopen zvládat šest základních životních potřeb posuzovaných podle § 9 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách (dále jen „zákon o sociálních službách“) a je podle § 8 odst. 2 tohoto zákona považován za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II, středně těžká závislost.
 2. Žalobce ve správním řízení a v žalobě a jejím doplnění namítl nesprávné posouzení základních životních potřeb oblékání a obouvání a tělesná hygiena.
 3. Žalobce namítl, že posudek, ze kterého žalovaný vyšel, neodpovídá ani povaze zdravotního postižení (úplná slepota levého oka a praktická slepota pravého oka) a neodpovídá ani závěrům sociálního šetření.
 4. Ohledně základní životní potřeby oblékání a obouvání uvedl, že zvládá pouze dvě dílčí aktivity podle přílohy 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb., (dále jen „vyhláška“), a to oblékat se a svlékat se a obouvat se a zouvat se. Žalobce nerozezná rub a líc, ani že je oblečení ušpiněné. V ostatních aktivitách vyžaduje pomoc manželky. Žalobce poukázal na poškození svých periferních nervů, což mu ztěžuje až znemožňuje orientaci hmatem. Posudková komise vycházela ze situace, kdy je žalobce doma, ale vše se komplikuje, když je žalobce mimo své domácí prostředí.
 5. U výkonu základní životní potřeby tělesná hygiena posudková komise neuvážila, že aby vše bylo na svém místě a připraveno k použití nevidomou osobou, musí to připravit pečující osoba (manželka). Žalobce nezvládne ostríhat nehty a holit se, umýt dokáže pouze přední část těla. Kontrolu vyžaduje i hygiena zubní. Pomoc potřebuje i v domácím prostředí, v cizím prostředí je zcela odkázán na pomoc pečující osoby.
 6. Žalobce zdůraznil, že podle judikatury správních soudů nezvládnutí, byť jen jedné aktivity znamená, že posuzovaný nezvládá celou základní životní potřebu; odkázal na § 2a vyhlášky a na rozsudek Nejvyššího správního soudu z 25. 4. 2019. č. j. č. j. 8 Ads 271/2018–34.
 7. Dále namítl, že žalovaný provádí „rošádu“ s uznáním a následným neuznáním základních životních potřeb. Posudkový lékař totiž původně obě základní životní potřeby jako nezvládnuté posoudil dne 28. 2. 2023 (nikoliv jak píše posudková komise 12. 11. 2012), čehož si posudková komise zřejmě nedopatřením nevšimla.
 8. Žalobce nebyl přizván k jednání posudkové komise. Ta měla k dispozici žalobcovu zdravotní dokumentaci, rezignovala však na posouzení následků žalobcova diabetu a transplantace ledvin a slinivky břišní, spočívající v postižení periferních nervů, snížené imunitě, postižení prstů obou rukou, které jsou po mnoha zákrocích z důvodu postižení lupavého prstu bolestivé a méně funkční, což omezuje žalobcův úchop a ovlivňuje například vstup a výstup z vany, nebo i držení slepecké hole.
 9. Žalobce za až nemravný považoval závěr o své adaptaci na postižení. Adaptace neznamená, že žalobce nepotřebuje konstantní pomoc druhé osoby.
- Stanovisko žalovaného:*
10. Žalovaný ve vyjádření odkázal na napadené rozhodnutí.

Posouzení krajským soudem:

11. Krajský soud poté, co zjistil, že žaloba byla podána včas ve lhůtě dvou měsíců po doručení písemného vyhotovení rozhodnutí žalovaného žalobci, tedy v souladu s ustanovením § 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb. soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), přezkoumal napadené rozhodnutí v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s. v mezích žalobních bodů a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
12. Ze správního spisu krajský soud zjistil, že žalobce pobírá příspěvek na péči od července 2007, kdy mu byl přiznán pro závislost v II. stupni (středně těžká). Žalobce byl slepý na levé oko a postupně z důvodu diabetické retinopatie ztrácel zrak na pravé oko (poprvé se takto vyjádřil posudkový lékař dne 12. 11. 2012, kdy uváděl zachovalý zrak vpravo v rozsahu 0,05). Podle právní úpravy v roce 2007 byl žalobce závislý na pomoci jiné osoby při úkonech péče o vlastní osobu (mj.) péče o ústa, vlasy, nehty, holení a výběr oblečení, rozpoznávání jeho správného vrstvení.
13. Stupeň žalobcovy závislosti byl posuzován opakovaně. Dne 12. 11. 2012 v řízení z moci úřední byl žalobce uznán neschopen zvládat základní životní potřeby orientace, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost.
14. V řízení o žádosti o změně výše přiznaného příspěvku na péči z 27. 3. 2017 byl žalobce posouzen dne 19. 7. 2017 se závěrem, že nezvládá základní životní potřeby orientace, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost. V odvolacím řízení, kdy žalobce namítl nezvládnutí mobility a stravování, posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí dne 11. 3. 2019 neuznala nezvládání základních životních potřeb oblékání a obouvání a tělesná hygiena, naopak nově za nezvládanou považovala základní životní potřebu komunikace a stravování, takže žalobce byl shledán nezvládajícím základní životní potřeby orientace, komunikace, stravování, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost. Sporné potřeby oblékání a obouvání a tělesná hygiena nebyly uznány z důvodu dlouhodobé adaptace žalobce na své zdravotní postižení.
15. Žalobce požádal o změnu výše přiznaného příspěvku na péči z důvodu zhoršení zdravotního stavu dne 12. 12. 2022. O žádosti úřad práce rozhodoval opakovaně. Poprvé žádost zamítl dne 3. 4. 2023. Vyšel z posudku posudkového lékaře OSSZ Karviná z 28. 2. 2023, podle kterého žalobce z důvodu svého dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nezvládá bez pomoci jiné osoby celkem šest základních životních potřeb, a to orientace, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost. Závěry sociálního šetření podle úřadu práce posudku odpovídají. Nedošlo tak ke změně. Žalobce v odvolání namítl nesprávné posouzení zvládání základních životních potřeb mobilita, komunikace a stravování. Žalovaný dne 4. 5. 2023 odvolání vyhověl a první rozhodnutí úřadu práce zrušil, neboť základní životní potřeby komunikace a stravování byly úřadem práce oduznány, aniž by se k nim posudkový lékař vyjádřil a úřad práce přesto na základě jeho posudku rozhodl, aniž by požádal o jeho doplnění.
16. Podruhé úřad práce rozhodl dne 18. 7. 2023 tak, že žádost o změnu příspěvku opět zamítl. Vyšel z posudku posudkového lékaře OSSZ Karviná z 23. 6. 2023, podle kterého žalobce z důvodu svého dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nezvládá bez pomoci jiné osoby opět celkem šest základních životních potřeb, a to orientace, komunikace, stravování, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost. K základním životním potřebám oblékání a obouvání a tělesná hygiena, které původně za nezvládané považoval a nyní nikoliv, se

nevyjádřil. Vyjádřil se pouze k mobilitě, u které uvedl výčet postižení, které k neschopnosti ji zvládat mohou vést. Úřad práce závěry posudku do svého rozhodnutí přenesl bez dalšího. Žalobce proti tomuto rozhodnutí podal odvolání, ve kterém namítl neodůvodněné oduznání již uznané neschopnosti zvládat základní životní potřeby oblékání a obouvání a tělesná hygiena. Poukázal na libovolné střídání/směnu uznávaných a oduznávaných základních životních potřeb. Za výsměch svému zdravotnímu stavu považoval názor o jeho zlepšení v budoucnu. Žalovaný dne 4. 10. 2023 rozhodnutí úřadu práce opět zrušil z důvodů neodůvodněné „směny“ nezvládání jednotlivých základních životních potřeb, a tedy rozporuplné posudkové hodnocení, které úřad práce neodstranil.

17. Potřetí úřad práce rozhodl dne 3. 1. 2024, tentokrát na základě posudku a jeho doplnění z 30.11.2023. Posudkové zkoumání tentokrát vedlo opět k závěru o nezvládání šesti základních životních potřeb, a to orientace, komunikace, stravování, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost. Posudkový lékař tentokrát konstatoval, že závěry sociálního šetření z 3. 1. 2023 nejsou v souladu se zjištěnými údaji o zdravotním stavu a funkčních poruchách ohledně zvládání základních životních potřeb mobilita, oblékání a obouvání, výkon tělesné hygieny samostatně. Zopakoval své vyjádření ke zvládání základní životní potřeby mobility a doplnil posouzení zvládání základních životních potřeb oblékání a obouvání, tělesná hygiena a výkon fyziologické potřeby. I proti tomuto rozhodnutí podal žalobce odvolání, ve kterém namítl nesprávné posouzení základních životních potřeb oblékání a obouvání a tělesná hygiena. Důvodem je, že již byly uznány, nedošlo k žádné změně, žalobce nezvládá jednotlivé aktivity, kterými jsou definovány a nadto, samotná Instrukce Ministerstva práce a sociálních věcí konstatuje, že nevidomost vede k neschopnosti zvládat základní životní potřeby oblékání a obouvání a tělesná hygiena.
18. Žalovaný vyšel z posudku posudkové komise MPSV ze dne 18. 4. 2024, která se se závěrem posudkového lékaře ztotožnila a shledala žalobce neschopným zvládat šest základních životních potřeb orientace, komunikace, stravování, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost. Ke sporné základní životní potřebě oblékání a obouvání uvedla, že žalobce je orientovaný, nemá poruchu funkce končetin, v sociálním šetření uvedl, že se orientuje pohmatu, pozná materiál a látky. Na své zrakové postižení je adaptován. Zdůraznila nutnost uložení věcí tak, aby se v nich orientoval. K potřebě tělesné hygieny odkázala opět na sociální šetření a konstatovala, že *„preventivní dohled a usměrnění při celkové hygieně seniora nelze považovat za neschopnost zvládat tuto základní životní potřebu“*. Zdůraznila adaptaci žalobce na postižení a nutnost mít věci vždy na stejném místě a koupelnu vybavenou madly a protiskluzovou podložkou.

K žalobním námitkám-východiska.

19. Příspěvek na péči se poskytuje osobám závislým na péči jiné fyzické osoby, jsou-li starší jednoho roku a jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pomoc jiné fyzické osoby potřebuje při zvládání základních životních potřeb (§ 7 zákona o sociálních službách). Stupeň závislosti zákon definuje počtem základních životních potřeb bez pomoci nezvládaných v § 8 zákona o sociální péči.
20. Základní životní potřeby jsou uvedeny v § 9 odst. 1 zákona o sociálních službách, s tím, že jejich bližší vymezení a způsob hodnocení stanoví prováděcí předpis (odstavec 6 tohoto ustanovení). Tímto prováděcím předpisem je vyhláška č. 505/2006 Sb. (dále jen „vyhláška“).
21. Podle § 1 odst. 1 vyhlášky, *schopnost osoby zvládat základní životní potřeby se pro účely*

stanovení stupně závislosti hodnotí podle aktivit, které jsou pro jednotlivé základní životní potřeby vymezeny v příloze č. 1 k této vyhlášce.

22. Podle § 2a vyhlášky, *pokud osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat základní životní potřebu vymezena v příloze č. 1 k této vyhlášce, není schopna základní životní potřebu zvládat, a to bez ohledu na příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.*
23. Jak vyplývá již z jazykového znění citovaných ustanovení zákona o sociální péči a vyhlášky, je zcela nepochybné, že nezvládnutí kterékoliv z aktivit, jimiž je definována základní životní potřeba, vede k nezvládnutí základní životní potřeby jako celku. Totéž dovodila i konstantní judikatura správních soudů. Lze zmínit např. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 3 Ads 50/2013-32 z 2. 4. 2014, jehož právní věta zní: *pro hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby za účelem zjištění stupně závislosti osoby je v rámci aplikace posudkových kritérií stanovených v § 1 až § 2c vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění účinném od 1. 1. 2012, rozhodné nesplnění byť jen jedné z aktivit, které jsou pro schopnost zvládat určitou základní životní potřebu vymezeny v příloze k této vyhlášce, a to bez ohledu na příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu* (důraz tučným písmem přidal krajský soud). Rozhodnutí je správními soudy setrvale následováno, z recentních rozhodnutí Nejvyššího správního soudu lze zmínit např. rozsudek ze dne 17. 3. 2023, č. j. 6 Ads 100/2022-26. Nelze tak přisvědčit opačnému názoru žalovaného, který vycházel z již překonaného rozsudku Krajského soudu v Plzni, č. j. 16 Ad 82/2019-62.
24. Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 29. 9. 2015, č. j. 4 Ads 167/2015-27, s odkazem na výše citovaný rozsudek 3 Ads 50/2013, zdůraznil, že posouzení zvládání základních životních potřeb není intuitivní, ale vyplývá z objektivizovaných kritérií; těmito jsou právě aktivity nutné pro zvládnutí té které životní potřeby. V tomto rozsudku Nejvyšší správní soud upřesnil judikaturní požadavky na posudek tak, aby jej bylo možno považovat za úplný a přesvědčivý ve vztahu k posouzení jednotlivých aktivit (odstavec 31): *jinými slovy, posouzení schopnosti zvládat základní životní potřeby není intuitivní, ale vyplývá z objektivizovaných kritérií – příslušných dílčích aktivit základních životních potřeb. Jestliže v řízení o příspěvku na péči vzniknou pochybnosti o tom, zda je posuzovaný schopen zvládat určité dílčí aktivity základní životní potřeby, nepostačí pro zachování úplnosti, správnosti a přesvědčivosti posudku tyto pochybnosti rozptýlit paušálním tvrzením, že příslušnou základní životní potřebu posuzovaný zvládá. Naopak je nutné se detailně zabývat spornými dílčími aktivitami a doložit na zjištěném skutkovém stavu, zvládá-li je posuzovaný v přijatelném standardu.*
25. Vycházeje z uvedeného, lze shrnout: aby byl posudek úplný a přesvědčivý, musí posudková komise při posouzení zvládání každé základní životní potřeby posoudit, zda je posuzovaná osoba schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat jednotlivé aktivity, kterými je tato vymezena, neboť tyto a pouze tyto jsou zákonem předvídanými objektivními kritérii. To však neznamená, že by se posudková komise v posudku musela vždy vyjádřit ke každé z aktivit. Není-li o jejich zvládání pochybnost, postačí v posudku uvést pouze závěr, zda základní životní potřeba zvládaná je či není. Naopak, jsou-li o zvládání některé z aktivit pochybnosti, je posudková komise povinna se k jejímu zvládání vyjádřit, a to konkrétně tak, aby byl i laikovi srozumitelný důvod. Důvod opět nemůže být všeobecný či intuitivní, ale musí z něj vyplývat příčinná souvislost mezi konkrétním

funkčním dopadem nepříznivého zdravotního stavu na zvládání posuzované aktivity a musí odpovídat všem kritériím vymezeným ve vyhlášce, zej. § 1 až 2c. Jedině tak je splněn požadavek přezkoumatelnosti, úplnosti a přesvědčivosti. Pochybnosti o zvládání mohou vyplynout ze závěrů sociálního šetření, z podkladových lékařských zpráv a dalších podkladů uvedených v § 25 odst. 1 zákona o sociálních službách a pochyby může též vznést sám žadatel o dávku.

K sporným základním životním potřebám

I.

26. Základní životní potřeba **oblékání a obouvání** je vymezena aktivitami *vybrat si oblečení a obutí přiměřené okolnostem, rozeznat rub a líc oblečení a správně je vrstvit, oblékat se a obouvat se, svlékat se a zouvat se, manipulovat s oblečením v souvislosti s denním režimem*.
27. K této základní životní potřebě posudková komise v posudku včetně jeho doplnění přijala závěr, že ji žalobce zvládá. Vyšla z toho, že žalobce je plně orientovaný bez poruchy funkce končetin. Odkázala na závěry sociálního šetření a uvedla, že žalobce je na své postižení adaptován. Zdůraznila, že musí mít věci uloženy tak, aby se v nich zorientoval.
28. Žalobce tvrdí, že je schopen zvládnout pouze dvě aktivity (oblékat se a obouvat se a svlékat se a zouvat se). Ostatní aktivity nezvládá, též s ohledem na postižení svých rukou. Ohradil se proti tomu, že by uvedl, že je schopen se orientovat hmatem.
29. Krajský soud ověřil, že u sociálního šetření žalobce uvedl, že „*věci mu vybere a připravuje manželka*“, „*orientuje se i po hmatu, pozná některé materiály, látky. Ale ne vše*“. Stává se, že něco obleče naruby a upozorní ho manželka. Taky ho musí upozornit na ušpinění oblečení, skvrny nevidí. Tkaničky má předvázané.
30. Sociální šetření bylo prováděno 3. 1. 2023, ještě v době, kdy žalobce „něco málo“ viděl na pravé oko, jak sám uváděl. Nicméně, ani tehdy žalobce neuvedl, že by byl schopen pohmatu rozlišit rub a líc, správně vrstvit oblečení a vybrat si oblečení přiměřené okolnostem, tedy nikoliv špinavé. Naopak, žalobce u téhož sociálního šetření poukázal na obtíže s rukama. Posudková komise vyjádření žalovaného uvedla nepřesně a na této nepřesné citaci založila svůj závěr o zvládnutí této základní životní potřeby. Nepřihlédla ani k progresi žalobcova postižení. Posudek je již proto neúplný a nepřesvědčivý.
31. Posudková komise se navíc ke zvládání jednotlivých aktivit nijak nevyjádřila, ačkoliv zvládání této základní životní potřeby bylo sporné. Jednak s ohledem na sociální šetření, ze kterého vyplynulo nezvládnutí minimálně aktivity rozeznat *rub a líc oblečení*, a to v době, kdy žalobce ještě trochu viděl. Nicméně spornost zvládnutí této základní životní potřeby vyplynula též z nepřezkoumatelných závěrů předchozích posudkových lékařů, kteří její zvládnutí a nezvládnutí konstatovali zcela nahodile a bez jakéhokoliv medicínského odůvodnění, a to navzdory pokynu žalovaného, který rozhodnutí úřadu práce dvakrát zrušil. Základní životní potřeba byla jako nezvládnutá posouzena v roce 2007 (byť jinou terminologií), dále pak dne 12. 11. 2012, 19. 7. 2017 a 28. 2. 2023. Jako zvládnutá pak byla (prakticky bez vysvětlení, proč) uznána dne 11. 3. 2019, 23. 6. 2023, 30. 11. 2023 a 18. 4. 2023. Za vysvětlení krajský soud nepovažuje nepodložený a blíže nerozvedený poukaz na adaptaci žalobce na postižení. Ačkoliv tedy krajský soud výše dovodil, že by bylo formalismem trvat na povinnosti posudkové komise vždy se vyjádřit ke všem dílčím aktivitám posuzovaných základních životních potřeb, nyní posuzovaná věc je situací, kdy pro přezkoumatelnost

závěru posudkové komise je naopak nezbytně nutné, aby se z posudkově - medicínského hlediska ke zvládnutí všech jednotlivých aktivit vyjádřila, a to velmi podrobně a reagovala na stanoviska svých předchůdců.

32. Posudková komise konstatovala adaptaci žalobce na své postižení. Posudková komise je povinna přihlédnout i k adaptaci žalobce na své postižení, neboť toto jí ukládá ustanovení § 2 odst. 1 poslední věty vyhlášky č. 505/2006 Sb. V tomto směru není důvodná námitka žalobce, že přihlédnutí k možné adaptaci je nehumánní a urážlivé. Nicméně, i zde platí, že závěr posudkové komise musí vycházet z pečlivého zkoumání konkrétních skutečností posuzovaného případu ve světle zákonných kritérií, tak aby i tento závěr splnil podmínky úplnosti, přesvědčivosti a nerozpornosti. V nyní posuzované věci však komise neuvedla, z čeho tak dovozuje. Z postupných posouzení je zřejmé, že žalobcovo onemocnění progreduje. Žalobce byl nejprve zcela slepý jen na jedno oko, následovalo postižení ledvin a slinivky, což vedlo k transplantaci, oslepl i na druhé oko, tvrdí, že má potíže s funkcí rukou a trpí neuropatií. I z obecně dostupných – laických – zdrojů vyplývá, že komplikace cukrovky jsou různé, včetně neuropatie, na kterou žalobce poukázal, přesto se tímto posudková komise nezabývala. Posudková komise se progresí žalobcova postižení a jeho vlivu na adaptaci na postižení nijak nezabývala. Závěr o adaptaci pouze bez dalšího konstatovala. Dopustila se tedy pouze intuitivního závěru, a tedy závěru nepřezkoumatelného, neúplného a nepřesvědčivého.
33. Posudek je neúplný a nepřesvědčivý ještě z dalšího důvodu. Žádný posuzující lékař, ani členové posudkové komise, nepřihlédli k celkovému zdravotnímu stavu žalobce a omezili se pouze na funkční dopady jeho slepoty. Postupovali tak v rozporu s ustanovením § 7 odst. 2 zákona č. 108/2006 Sb., který jako podmínku vzniku nároku na příspěvek stanoví potřebu pomoci jiné fyzické osoby při zvládnání základních životních potřeb z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, nikoliv z důvodu jedné konkrétní příčiny tohoto nepříznivého zdravotního stavu. Jak konstantně uvádí judikatura správních soudů, rozhodující je vliv zdravotní stav posuzované osoby komplexně: *zvládnání základních životních potřeb pro účely určení závislosti na pomoci cizí osoby a poskytnutí příspěvku na péči je nutno posuzovat komplexně s přihlédnutím k celkovému zdravotnímu stavu posuzované osoby. Nelze opomenout jednu z příčin dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu [§ 3 písm. c) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách], která může mít vliv na zvládnání základních životních potřeb, s odůvodněním, že pro určení míry závislosti na pomoci jiné osoby je rozhodující jiné, významnější onemocnění* (rozsudek Nejvyššího správního soud ze dne 28. 7. 2021, č. j. 6 Ads 257/2019-26). Posudková komise však zaměřila svou pozornost pouze na slepotu žalobce, aniž by přihlédla k dalším zdravotním komplikacím diabetu, kterým žalobce trpí, a posoudila, jak ve svém komplexu tyto žalobce ovlivňují ve schopnosti zvládat jednotlivé aktivity, zejména pak spornou aktivitu rozeznat rub a líc.
34. Posudková komise v úvodu svého posouzení zvládnání této životní potřeby uvedla, že žalobce je plně orientovaný bez poruchy funkce končetin. V prvé řadě je neodůvodněný závěr, že žalobce je *bez poruchy funkce končetin*, když komise zdroj této své úvahy neuvedla. Naopak, žalobce poruchu jejich funkce tvrdí. Nepřesvědčivost a neúplnost posudku však v této části způsobuje ještě další okolnost. Posudková komise při formulaci tohoto východiska nejspíše vyšla z příčin neschopnosti zvládat tuto základní životní potřebu, jak jsou uvedeny v Instrukci náměstkyně pro řízení sekce sociálně pojistných systémů č. 15/2016, Posuzování zdravotního stavu pro účely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (Posuzování stupně závislosti pro účely příspěvku na péči) (dále jen

Instrukce). Nevyjádřila se však ke všem zde uvedeným důvodům neschopnosti jejího zvládnutí. V oddíle E, písmenu c) Instrukce uvádí, že k nezvládnutí této základní životní potřeby může vést „*praktická a úplná nevidomost obou očí*“. K tomu se však posudková komise nijak nevyjádřila. Pokud má posudková komise za to, že v případě žalobce jsou zde medicínské důvody, které mu umožňují navzdory jeho slepotě tuto základní životní potřebu zvládat, je pro přesvědčivost a přezkoumatelnost takového závěru povinná pečlivě vysvětlit, jaké konkrétní medicínské důvody ji k tomu vedou.

35. Žalovaný ohledně této základní životní potřeby založil své rozhodnutí na nepřezkoumatelném, neúplném a nepřesvědčivém posudku, jehož závěry jsou intuitivní, čímž zatížil své rozhodnutí nepřezkoumatelností. Napadené rozhodnutí ve vztahu k této základní životní potřebě nemá oporu ve spise (§ 76 písm. b) s. ř. s.) a je na místě je zrušit.
36. Žalovaný v dalším řízení požádá posudkovou komisi o doplnění posudku, ve kterém se posudková komise vyjádří ke zvládnutí všech jednotlivých aktivit definujících tuto základní životní potřebu. Zohlední celkový žalobcův zdravotní stav včetně dalších komplikací cukrovky, kterými žalobce podle svého tvrzení trpí (postižení rukou, neuropatie). Vypořádá se velmi pečlivě s tím, že žalobce byl uznán neschopen tuto základní životní potřebu zvládat, ačkoliv při dřívějším posouzení jeho zdravotního stavu měl zachován – byť značně omezený – zrak na pravém oku a jeho zdravotní stav nebyl ovlivněn transplantacemi a dalšími postiženími. Pokud bude mít posudková komise za to, že žalobce je na svůj zdravotní stav adaptován tak, že je schopen zvládnout všechny dílčí aktivity, nepostačí toto uvést v obecné rovině, ale závěr musí podložit konkrétními skutečnostmi, relevantními z odborného posudkového hlediska. Pokud dojde posudková komise k závěru o schopnosti žalobce všechny aktivity zvládat, konkrétně odliší žalobcův případ od obecného pokynu vyplývající z Instrukce, podle kterého slepota je postižením, které k neschopnosti zvládnout tuto základní životní potřebu vede.

II.

37. Základní životní potřeba **tělesná hygiena** je vymezena aktivitami *včas použít hygienické zařízení, dodržovat tělesnou hygienu, mýt si a osušovat jednotlivé části těla, provádět celkovou hygienu, česat se, provádět ústní hygienu, holit se*.
38. K této základní životní potřebě posudková komise v posudku včetně jeho doplnění přijala závěr, že ji žalobce zvládá. Uvedla, odkázala opět na sociální šetření a konstatovala, „není zde výrazné postižení končetin není důvod neumytí celého těla“. Dále uvedla: *preventivní dohled a usměrňování při celkové hygieně seniora nelze považovat za neschopnost zvládat tuto základní životní potřebu (v hodnocení jsou aplikovány kritéria zvládnutí s použitím vhodných facilitátorů, nikoliv bez nich, např. prodloužená mycí houba atd.)*“. Zdůraznila adaptaci žalobce na postižení a nutnost mít věci vždy na stejném místě a koupelnu vybavenou madly a protiskluzovou podložku.
39. Posudková komise i zde vyšla z toho, že žalobce je bez poruchy funkce končetin. Již toto východisko je neodůvodněné, s ohledem na další komplikace, kterými žalobce má podle svého tvrzení trpět (neuropatie, potíže s úchopem) a závěry sociálního šetření, kde žalobce potíže s rukama specifikoval. Nepřesvědčivost a neúplnost posudku i v této části způsobuje ještě další okolnost - posudková komise i zde nejspíše vyšla z příčin neschopnosti zvládat tuto základní životní potřebu, jak jsou uvedeny v Instrukci. Nevyjádřila se však ke všem zde uvedeným důvodům neschopnosti jejího zvládnutí. V oddíle F, písmenu c) Instrukce uvádí

jako důvod nezvládání „*praktickou a úplnou nevidomost obou očí*“. K tomu se však posudkové komise nijak nevyjádřila. Pokud tedy má posudková komise za to, že v případě žalobce jsou zde důvody, které mu umožňují navzdory jeho slepotě tuto základní životní potřebu zvládat, je pro přesvědčivost a přezkoumatelnost takového závěru povinna pečlivě vysvětlit, jaké konkrétní medicínské důvody ji k tomu vedou.

40. Při sociálním šetření žalobce poukázal na obtíže s rukama a uvedl, že ho manželka holí, stříhá mu nehty a vlasy. Sporné tak je zvládání minimálně dvou aktivit, *provádět celkovou hygienu, holit se*. Posudková komise se přesto ke zvládání ani těchto sporných aktivit nijak nevyjádřila. Nicméně spornost zvládnutí této základní životní potřeby je i v tomto případě dána též v důsledku rozporných a nepřezkoumatelných předchozích závěrů posudkových lékařů, kteří její zvládnutí a nezvládnutí konstatovali zcela nahodile a bez jakéhokoliv medicínského odůvodnění, a to navzdory pokynu žalovaného, který rozhodnutí úřadu práce dvakrát zrušil. Ohledně této základní životní potřeby posudkoví lékaři rozhodovali shodně, jak je uvedeno v odstavci 31 tohoto rozsudku. Pro přezkoumatelnost závěru posudkové komise je proto nutné, aby se z medicínského hlediska vyjádřila ke zvládnutí jednotlivých aktivit, a zejména aktivit *provádět celkovou hygienu, holit se*.
41. Posudková komise konstatovala adaptaci žalobce na své postižení, aniž by uvedla, z čeho tak dovozuje. Z postupných posouzení je zřejmé, že žalobcovo onemocnění progreduje. Přesto posudková komise závěr o adaptaci pouze konstatovala a k jeho vývoji nijak nepřihlédla. Posudek je tedy v této části nepřesvědčivý, neúplný a neodůvodněný.
42. Posudková komise uvedla, že preventivní dohled nelze považovat za nezvládnutí této základní životní potřeby. Vzhledem k tomu, že dohled z důvodu věku (žalobce měl v době posouzení pouhých 53 let) nebyl zmíněn v žádném jiném posudkovém hodnocení, ani v žádné lékařské zprávě, má soud za to, že jde pravděpodobně o chybu v psaní vzniklou zkopírováním textu jiného posudku. Žalobce tvrdí nutnost dohledu, protože je slepý a má potíže s úchopem, vše v důsledku cukrovky. Nikoliv věku.
43. Žalovaný ohledně této základní životní potřeby založil své rozhodnutí na nepřezkoumatelném, neúplném a nepřesvědčivém posudku, čímž zatížil své rozhodnutí nepřezkoumatelností. Napadené rozhodnutí je tedy ve vztahu k této základní životní potřebě nemající oporu ve spise (§ 76 písm. b) s. ř. s.) a je na místě je zrušit.
44. Žalovaný v dalším řízení požádá posudkovou komisi o doplnění posudku, ve kterém se posudková komise vyjádří ke zvládání jednotlivých aktivit definujících tuto základní životní potřebu. Zohlední celkový žalobcův zdravotní stav včetně dalších komplikací cukrovky, kterými žalobce podle svého tvrzení trpí (postižení rukou, neuropatie). Vypořádá se velmi pečlivě s tím, že žalobce byl uznán neschopen tuto základní životní potřebu zvládat, ačkoliv při dřívějším posouzení jeho zdravotního stavu měl zachován – byť značně omezený – zrak na pravém oku a jeho zdravotní stav nebyl ovlivněn transplantacemi a dalšími postiženími. Pokud bude mít posudková komise za to, že žalobce je na svůj zdravotní stav adaptován tak, že je schopen zvládnout všechny dílčí aktivity, nepostačí toto uvést intuitivně, v obecné rovině, ale závěr musí vyplývat z konkrétních skutečností, relevantními z odborného posudkově medicínského hlediska. Pokud dojde posudková komise k závěru o schopnosti žalobce všechny aktivity zvládat, zcela konkrétně odliší žalobcův případ od obecného pokynu vyplývající z Instrukce, podle kterého slepota je postižením, které k neschopnosti zvládnout tuto základní životní potřebu vede.

Závěr a náhrada nákladů řízení:

45. Krajskému soudu nezbyvá než konstatovat, že rozhodnutí žalovaného je vystavěno na skutečnostech, které nemají oporu ve spise, a proto je zrušil bez jednání postupem podle (§ 76 písm. b) s. ř. s. Další postup žalovaného je uveden v odstavcích 36 a 44.
46. Co se týče náhrady nákladů řízení, v řízení byl plně procesně úspěšný žalobce, kterému v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. vzniklo právo na náhradu nákladů řízení. Podle obsahu spisu žalobci žádný náklad řízení nevznikl. Soud proto žádnému z účastníků náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je **možno** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně.

Ostrava, 27. května 2025

JUDr. Zora Šmolková
samosoudkyně